MANDUKYA UPANISHAD

Gaudapada's Karika

CHAPTER 1 - AGAMA PRAKARANA

SHANTHI MANTRA

Shanti Mantra :

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभि
र्यजत्राः । स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं
यदायुः । स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा वि
श्ववेदाः । स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृह
स्पतिर्दधातु । ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ।

om bhadraṁ karṇebhiḥ śṛṇuyāma devāḥ,
bhadraṁ paśyemākṣabhiryajatrāḥ,
sthirairaṅgaistuṣṭuvāṁ̐sastanūbhiḥ, vyaśema
devahitaṁ yadāyuḥ, svasti na indrovṛddhaśravāḥ,
svasti naḥ pūṣā Viśva vedāḥ, svasti nastārkṣyo
ariṣṭanemiḥ, svasti no bṛhaspatirdadhātu,
om śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ.

MANGALA SHLOKA

Mangala Shloka 1

प्रज्ञानांशुप्रतानैः स्थिरचरनिकरव्यापिभिर्व्याप्य लोकान्
भुक्त्वा भोगान् स्थविष्ठान् पुनरपि धिषणोद्भासितान्
कामजन्यान्। पीत्वा सर्वान् विशेषान् स्वपिति मधुरभुङ्
मायया भोजयन्नो मायासंख्यातुरीयं परममृतमजं
ब्रह्म यत्तन्नतोऽस्मि ॥ १ ॥

prajñānāmśupratānaiḥ
sthiracaranikaravyāpibhirvāpya lokan
bhuktvā bhogān sthaviṣṭhān punarapi
dhiṣaṇodbhāsitān kāmajanyān
pītvā sarvān viśeṣān svapiti madhurabhuṅmāyayā
bhojayannaḥ māyāsankhyāturīyaṁ
paramamṛtamajaṁ brahma yattannato'smi || 1 ||

Mangala Shloka No. 2 :

यो विश्वात्मा विधिजविषयान् प्राश्य भोगान् स्थविष्ठान्
पश्चाच्चान्यान् स्वमतिविभवान् ज्योतिषा स्वेन सूक्ष्मान् ।
सर्वानितान् पुनरपि शनैः स्वात्मनि स्थापयित्वा
हित्वा सर्वान् विशेषान् विगतगुणगणः पात्वसौ
नस्तुरीयः ॥ २ ॥

yoviśvātmā vidhijavişayān prāśya bhogān sthavişṭhān
paścāccānyān svamati vibhavān jyotiṣā śvena sūkṣmān
sarvānetānpunarapi śanaiḥ svātmani sthāpayitvā
hitvā sarvān viśeṣān vigataguṇagaṇaḥ pātvasau
nastuturīyaḥ: || 2 ||

MANTRA 1 TO 12

Mantra 1

ओमित्येतदक्षरमिदं सर्वं तस्योपव्याख्यानं
भूतं भवद्भविष्यदिति सर्वमोङ्कार एव ।
यच्चान्यत्त्रिकालातीतं तदप्योङ्कार एव ॥ १ ॥

omityetadakṣaramidaṃ sarvaṃ tasyopavyākhyānaṃ
bhūtaṃ bhavadbhaviṣyaditi sarvamoṅkāra eva |
yaccānyattrikālātītaṃ tadapyoṅkāra eva || 1 ||

Mantra 2

सर्वं ह्येतद् ब्रह्मायमात्मा ब्रह्म
सोऽयमात्मा चतुष्पात् ॥ २ ॥

sarvaṃ hyetad brahmāyamātmā brahma
so 'yamātmā catuṣpāt || 2 ||

Mantra 3

जागरितस्थानो बहिष्प्रज्ञः सप्ताङ्ग
एकोनविंशतिमुखः स्थूलभुग्वैश्वानरः
प्रथमः पादः ॥ ३ ॥

Jāgaritasthāno bahiṣprajñaḥ saptāṅga
ekonaviṃśatimukhaḥ sthūlabhugvaiśvānaraḥ
prathamaḥ pādaḥ || 3 ||

Mantra 4

स्वप्नस्थानोऽन्तः प्रज्ञाः सप्ताङ्ग एकोनविंशतिमुखः
प्रविविक्तभुक्तैजसो द्वितीयः पादः ॥ ४ ॥

svapnasthāno'ntaḥ prajñāḥ saptāṅga ekonaviṃśatimukhaḥ
praviviktabhuktaijaso dvitīyaḥ pādaḥ || 4 ||

Mantra 5

यत्र सुप्तो न कञ्चन कामं कामयते
न कञ्चन स्वप्नं पश्यति तत्सुषुप्तम् ।
सुषुप्तस्थान एकीभूतः प्रज्ञानघन
एवाऽऽनन्दमयो ह्यानन्दभुक् चेतोमुखः
प्राज्ञस्तृतीयः पादः ॥ ५ ॥

yatra supto na kaňcana kāmaṃ kāmayate
na kaňcana svapnaṃ paśyati tatsuṣuptam |
suṣuptasthāna ekībhūtaḥ prajñānaghana
evā''nandamayo hyānandabhuk cetomukhaḥ
prājñastṛtīyaḥ pādaḥ || 5 ||

Mantra 6

एष सर्वेश्वरः एष सर्वज्ञ एषोऽन्तर्याम्येष योनिः
सर्वस्य प्रभवाप्ययौ हि भूतानाम् ॥ ६ ॥

eṣa sarveśvaraḥ eṣa sarvajña eṣo'ntaryāmyeṣa yoniḥ
sarvasya prabhavāpyayau hi bhūtānām || 6 ||

Mantra 7

नान्तःप्रज्ञं न बहिःप्रज्ञं नोभयतः
प्रज्ञं न प्रज्ञानघनं न प्रज्ञं नाप्रज्ञम् ।
अदृश्यमव्यवहार्यमग्राह्यमलक्षणम्
अचिन्त्यमव्यपदेश्यमेकात्मप्रत्ययसारं
प्रपञ्चोपशमं शान्तं शिवमद्वैतं
चतुर्थं मन्यन्ते स आत्मा स विज्ञेयः ॥ 7 ॥

nāntaḥprajñaṃ na bahiḥprajñaṃ nobhayataḥ
prajñaṃ na prajñānaghanaṃ na prajñaṃ nāprajñam |
adṛśyamavyavahāryamagrāhyamalakṣaṇam
acintyamavyapadeśyamekātmapratyayasāraṃ
prapañcopaśamaṃ śāntaṃ śivamadvaitaṃ
caturthaṃ manyante sa ātmā sa vijñeyaḥ || 7 ||

Mantra 8

सोऽयमात्माध्यक्षरमोङ्कारोऽधिमात्रं पादा

मात्रा मात्राश्च पादा अकार उकारो मकार इति ॥ ८ ॥

so'yamātmādhyakṣaramoṅkāro'dhimātraṃ pādā

mātrā mātrāśca pādā akāra ukāro makāra iti || 8 ||

Mantra 9

जागरितस्थानो वैश्वानरोऽकारः प्रथमा
मात्राऽऽप्तेरादिमत्त्वाद्वाप्नोति ह वै
सर्वान्कामानादिश्च भवति य एवं वेद ॥ ९ ॥

jāgaritasthāno vaiśvānaro'kāraḥ prathamā
mātrā''pterādimattvādvāpnoti ha vai
sarvāṅkāmānādiśca bhavati ya evaṃ veda || 9 ||

Mantra 10

स्वप्नस्थानस्तैजस उकारो द्वितीया
मात्रोत्कर्षादुभयत्वाद्वोत्कर्षति ह वै
ज्ञानसन्ततिं समानश्च भवति
नास्याब्रह्मवित्कुले भवति य एवं वेद ॥ १० ॥

svapnasthānastaijasa ukāro dvitīyā
mātrotkarṣādubhayatvādvotkarṣati ha vai
jñānasantatiṃ samānaśca bhavati
nāsyābrahmavitkule bhavati ya evaṃ veda || 10 ||

Mantra 11

सुषुप्तस्थानः प्राज्ञो मकारस्तृतीया मात्रा
मितेरपीतेर्वा मिनोति ह वा इदं सर्वमपीतिश्च
भवति य एवं वेद ॥ ११ ॥

suṣuptasthānaḥ prājño makārastṛtīyā mātrā
miterapītervā minoti ha vā idaṃ sarvamapītiśca
bhavati ya evaṃ veda || 11 ||

Mantra 12

अमात्रश्चतुर्थोऽव्यवहार्यः प्रपञ्चोपशमः
शिवोऽद्वैत एवमोङ्कार आत्मैव
संविशत्यात्मनाऽऽत्मानं य एवं वेद ॥ १२ ॥

amātraścaturtho'vyavahāryaḥ prapañcopaśamaḥ
śivo'dvaita evamoṅkāra ātmaiva
saṃviśatyātmanā''tmānaṃ ya evaṃ veda || 12 ||

KARIKA NO. 1 TO 29

Chapter 1 - Verse 1

बहिष्प्रज्ञो विभुर्विश्वो ह्यन्तःप्रज्ञस्तु तैजसः ।
घनप्रज्ञस्तथा प्राज्ञ एक एव त्रिधा स्मृतः ॥ १ ॥

bahiṣprajño vibhurviśvo hyantaḥprajñastu taijasaḥ |
ghanaprajñastathā prājña eka eva tridhā smṛtaḥ || 1 ||

Chapter 1 - Verse 2

दक्षिणाक्षिमुखे विश्वो मनस्यन्तस्तु तैजसः ।
आकाशे च हृदि प्राज्ञस्त्रिधा देहे व्यवस्थितः ॥ २ ॥

dakṣiṇākṣimukhe viśvo manasyantastu taijasaḥ |
ākāśe ca hydi prājñastridhā dehe vyavasthitaḥ ||

Chapter 1 - Verse 3

विश्वो हि स्थूलभुङ्नित्यं तैजसः प्रविविक्तभुक् ।
आनन्दभुक्तथा प्राज्ञस्त्रिधा भोगं निबोधत ॥ ३ ॥

viśvo hi sthūlabhuṅnityaṃ taijasaḥ praviviktabhuk |
ānandabhuktathā prājñastridhā bhogaṃ nibodhata || 3 ||

Chapter 1 - Verse 4

स्थूलं तर्पयते विश्वं प्रविविक्तं तु तैजसम् ।
आनन्दश्च तथा प्राज्ञं त्रिधा तृप्तिं निबोधत ॥ ४ ॥

sthūlaṃ tarpayate viśvaṃ praviviktaṃ tu taijasam |
ānandaśca tathā prājñaṃ tridhā tṛptiṃ nibodhata || 4 ||

Chapter 1 - Verse 5

त्रिषु धामसु यद्भोज्यं भोक्ता यश्च प्रकीर्तितः ।
वेदैतदुभयं यस्तु स भुञ्जानो न लिप्यते ॥ ५ ॥

trişu dhāmasu yadbhojyaṃ bhoktā yaśca prakīrtitaḥ |
vedaitadubhayaṃ yastu sa bhuñjāno na lipyate || 5 ||

Chapter 1 - Verse 6

प्रभवः सर्वभावानां सतामिति विनिश्चयः ।
सर्वं जनयति प्राणश्चेतोंशून्पुरुषः पृथक् ॥ ६ ॥

prabhavaḥ sarvabhāvānāṃ satāmiti viniścayaḥ |
sarvaṃ janayati prāṇaścetoṃśūnpuruṣaḥ pṛthak || 6 ||

Chapter 1 - Verse 7

विभूतिं प्रसवं त्वन्ये मन्यन्ते सृष्टिचिन्तकाः ।
स्वप्नमायासरूपेति सृष्टिरन्यैर्विकल्पिता ॥ ७ ॥

vibhūtiṃ prasavaṃ tvanye manyante sṛṣṭicintakāḥ |
svapnamāyāsarūpeti sṛṣṭiranyairvikalpitā || 7 ||

Chapter 1 - Verse 8

इच्छामात्रं प्रभोः सृष्टिरिति सृष्टौ विनिश्चिताः ।
कालात्प्रसूतिं भूतानां मन्यन्ते कालचिन्तकाः ॥ ८ ॥

icchāmātraṃ prabhoḥ sṛṣṭiriti sṛṣṭau viniścitāḥ |
kālātprasūtiṃ bhūtānāṃ manyante kālacintakāḥ || 8 ||

Chapter 1 - Verse 9

भोगार्थं सृष्टिरित्यन्ये क्रीडार्थमिति चापरे ।
देवस्यैष स्वाभावोऽयमाप्तकामस्य का स्पृहा ॥ ९ ॥

bhogārthaṃ sṛṣṭirityanye krīḍārthamiti cāpare |
devasyaiṣa svābhāvo'yamāptakāmasya kā spṛhā || 9 ||

Chapter 1 - Verse 10

निवृत्तेः सर्वदुःखानामीशानः प्रभुरव्ययः ।
अद्वैतः सर्वभावानां देवस्तुर्यो विभुः स्मृतः ॥ १० ॥

nivṛtteḥ sarvaduḥkhānāmīśānaḥ prabhuravyayaḥ |
advaitaḥ sarvabhāvānāṃ devasturyo vibhuḥ smṛtaḥ || 10 ||

Chapter 1 - Verse 11

कार्यकारणबद्धौ ताविष्येते विश्वतैजसौ ।
प्राज्ञः कारणबद्धस्तु द्वौ तौ तुर्ये न सिद्ध्यतः ॥ ११ ॥

kāryakāraṇabaddhau tāviṣyete viśvataijasau |
prājñaḥ kāraṇabaddhastu dvau tau turye na siddhytaḥ || 11 ||

Chapter 1 - Verse 12

नाऽऽत्मानं न परंश्चैव न सत्यं नापि चानृतम् ।
प्राज्ञः किंचन संवेत्ति तुर्यं तत्सर्वदृक्सदा ॥ १२ ॥

nā''tmānaṃ na paraṃścaiva na satyaṃ nāpi cānṛtam |
prājñaḥ kiṃcana saṃvetti turyaṃ tatsarvadṛksadā || 12 ||

Chapter 1 - Verse 13

द्वैतस्याग्रहणं तुल्यमुभयोः प्राज्ञतुर्ययोः ।
बीजनिद्रायुतः प्राज्ञः सा च तुर्ये न विद्यते ॥ १३ ॥

dvaitasyāgrahaṇaṃ tulyamubhayoḥ prājñaturyayoḥ |
bījanidrāyutaḥ prājñaḥ sā ca turye na vidyate || 13 ||

Chapter 1 - Verse 14

स्वप्ननिद्रायुतावाद्यौ प्राज्ञस्त्वस्वप्ननिद्रया ।
न निद्रां नैव च स्वप्नं तुर्ये पश्यन्ति निश्चिताः ॥ १४ ॥

svapnanidrāyutāvādyau prājñastvasvapnanidrayā |
na nidrāṃ naiva ca svapnaṃ turye paśyanti niścitāḥ || 14 ||

Chapter 1 - Verse 15

अन्यथा गृह्णतः स्वप्नो निद्रा तत्त्वमजानतः ।
विपर्यासे तयोः क्षीणे तुरीयं पदमश्नुते ॥ १५ ॥

anyathā gṛhṇataḥ svapno nidrā tattvamajānataḥ |
viparyāse tayoḥ kṣīṇe turīyaṃ padamaśnute || 15 ||

Chapter 1 - Verse 16

अनादिमायया सुप्तो यदा जीवः प्रबुध्यते ।
अजमनिद्रमस्वप्नमद्वैतं बुध्यते तदा ॥ १६ ॥

anādimāyayā supto yadā jīvaḥ prabudhyate |
ajamanidramasvapnamadvaitaṃ budhyate tadā || 16 ||

Chapter 1 - Verse 17

प्रपञ्चो यदि विद्येत निवर्तेत न संशयः ।
मायामात्रमिदं द्वैतमद्वैतं परमार्थतः ॥ १७ ॥

prapañco yadi vidyeta nivarteta na saṃśayaḥ |
māyāmātramidaṃ dvaitamadvaitaṃ paramārthataḥ || 17 ||

Chapter 1 - Verse 18

विकल्पो विनिवर्तेत कल्पितो यदि केनचित् ।
उपदेशादयं वादो ज्ञाते द्वैतं न विद्यते ॥ १८ ॥

vikalpo vinivarteta kalpito yadi kenacit |
upadeśādayaṃ vādo jñāte dvaitaṃ na vidyate || 18 ||

Chapter 1 - Verse 19

विश्वस्यात्वविवक्षायामादिसामान्यमुत्कटम् ।
मात्रासंप्रतिपत्तौ स्यादाप्तिसामान्यमेव च ॥ १९ ॥

viśvasyātvavivakṣāyāmādisāmānyamutkaṭam |
mātrāsaṃpratipattau syādāptisāmānyameva ca || 19 ||

Chapter 1 - Verse 20

तैजसस्योत्वविज्ञान उत्कर्षो दृश्यते स्फुटम् ।
मात्रासंप्रतिपत्तौ स्यादुभयत्वं तथाविधम् ॥ २० ॥

taijasasyotvavijñāna utkarṣo dṛśyate sphuṭam |
mātrāsaṃpratipattau syādubhayatvaṃ tathāvidham || 20 ||

Chapter 1 - Verse 21

मकारभावे प्राज्ञस्य मानसामान्यमुत्कटम् ।
मात्रासंप्रतिपत्तौ तु लयसामान्यमेव च ॥ २१ ॥

makārabhāve prājñasya mānasāmānyamutkaṭam |
mātrāsaṃpratipattau tu layasāmānyameva ca || 21 ||

Chapter 1 - Verse 22

त्रिषु धामसु यस्तुल्यं सामान्यं वेत्ति निश्चितः ।
स पूज्यः सर्वभूतानां वन्द्यश्चैव महामुनिः ॥ २२ ॥

triṣu dhāmasu yastulyaṃ sāmānyaṃ vetti niścitaḥ |
sa pūjyaḥ sarvabhūtānāṃ vandyaścaiva mahāmuniḥ || 22 ||

Chapter 1 - Verse 23

अकारो नयते विश्वमुकारश्चापि तैजसम् ।
मकारश्च पुनः प्राज्ञं नामात्रे विद्यते गतिः ॥ २३ ॥

akāro nayate viśvamukāraścāpi taijasam |
makāraśca punaḥ prājñaṃ nāmātre vidyate gatiḥ || 23 ||

Chapter 1 - Verse 24

ओंकारं पादशो विद्यात्पादा मात्रा न संशयः ।
ओंकारं पादशो ज्ञात्वा न किंचिदपि चिन्तयेत् ॥ २४ ॥

oṃkāraṃ pādaśo vidyātpādā mātrā na saṃśayaḥ |
oṃkāraṃ pādaśo jñātvā na kiṃcidapi cintayet || 24 ||

Chapter 1 - Verse 25

युञ्जीत प्रणवे चेतः प्रणवो ब्रह्म निर्भयम् ।
प्रणवे नित्ययुक्तस्य न भयं विद्यते क्वचित् ॥ २५ ॥

yuñjīta praṇave cetaḥ praṇavo brahma nirbhayam |
praṇave nityayuktasya na bhayaṃ vidyate kvacit || 25 ||

Chapter 1 - Verse 26

प्रणवो ह्यपरं ब्रह्म प्रणवश्च परः स्मृतः ।
अपूर्वोऽनन्तरोऽबाह्योऽनपरः प्रणवोऽव्ययः ॥ २६ ॥

praṇavo hyaparaṃ brahma praṇavaśca paraḥ smṛtaḥ |
apūrvo'nantaro'bāhyo'naparaḥ praṇavo'vyayaḥ || 26 ||

Chapter 1 - Verse 27

सर्वस्य प्रणवो ह्यादिर्मध्यमन्तस्तथैव च ।
एवं हि प्रणवं ज्ञात्वा व्यश्नुते तदनन्तरम् ॥ २७ ॥

sarvasya praṇavo hyādirmadhyamantastathaiva ca |
evaṃ hi praṇavaṃ jñātvā vyaśnute tadanantaram || 27 ||

Chapter 1 - Verse 28

प्रणवं हीश्वरं विद्यात्सर्वस्य हृदि संस्थितम् ।
सर्वव्यापिनमोंकारं मत्वा धीरो न शोचति ॥ २८ ॥

praṇavaṃ hīśvaraṃ vidyātsarvasya hṛdi saṃsthitam |
sarvavyāpinamoṃkāraṃ matvā dhīro na śocati || 28 ||

Chapter 1 - Verse 29

अमात्रोऽनन्तमात्रश्च द्वैतस्योपशमः शिवः ।
ओंकारो विदितो येन स मुनिर्नेतरो जनः ॥ २९ ॥

amātro'nantamātraśca dvaitasyopaśamaḥ śivaḥ |
oṃkāro vidito yena sa munirnetaro janaḥ || 29 ||